

PĂRINTELE PROFESOR IOAN AGEU (1917-2010) - O RESTITUIRE ISTORICĂ NECESARĂ

Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian FARCAȘIU
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

Abstract

This study presents in detail the life and activity of the priest Professor Ioan Ageu from the Theological Academy in Arad, referring to his intellectual training, his family life, his teaching, university and publishing activity, but also to the 3 arrests and incarcerations in communist prisons, until his release in 1964. The study then presents his work, the last period of his life, his funeral, his place of rest, and his image in the mentality of the people who knew him. The study, as a whole, tries to restore the face of the priest, teacher, and confessor Ioan Ageu, thus fulfilling an act of justice in terms of the almost exhaustive restoration of his human, intellectual, and theological personality.

Keywords

father, professor, Ioan, Ageu, restitution, historical, necessary

Preotul Ioan Ageu a fost asistent titular provizoriu la Academia Teologică din Arad, în perioada 1942-1948, când această instituție de învățământ teologic a fost desființată în mod abuziv, predând Dreptul Bisericesc și Administrația bisericească.

1. Informații privitoare la data nașterii lui Ioan Ageu

Potrivit datelor înscrise în *Certificatul de naștere*, Ioan Ageu s-a născut în anul 1917, în 13 martie, din părinții Ioan și Maria Ageu, în localitatea Buhani, comuna Dezna, raionul Gurahonț (Anexe: *Certificat de naștere*). Părinții săi erau țărani mijlocași¹. În *Conscrierea populațiunei ort. Române din comuna Buhani*, data nașterii lui Ioan Ageu este menționată ca fiind 28 februarie 1917². De asemenea, în protocolul matricol al botezațiilor pe anii 1869-1921, Ioan Ageu este înregistrat la numărul 17, ca fiind născut din părinții legiuți, adică cununați bisericește, Ioan și Maria, data nașterii menționată în matricolă fiind aceeași, 28 februarie 1917 (Anexe: Arhiva Parohiei Ortodoxe Buhani, *Protocol matricol al botezațiilor pe anii 1869-1921*, f. 50). Se pare că data reală a nașterii lui Ioan Ageu este cea de 28 februarie, deoarece această dată este precizată și în *Diploma de Capacitate Preoțească* (Anexe: *Diploma de Capacitate Preoțească*). Faptul că în *Certificatul de naștere* este menționată data de 13 martie ca dată a nașterii lui Ioan Ageu se poate explica prin aceea că la starea civilă, nașterea acestuia a fost anunțată și înregistrată mai târziu, fapt întâlnit adesea în perioada respectivă.

2. Studiile

2.1. Școala primară, gimnazială, liceul și studiile la Academia Teologică din Arad

Tânărul Ioan Ageu urmează școala primară și gimnazială în localitatea natală Buhani, apoi cursurile liceului „Avram Iancu” din Brad³.

După absolvirea acestora, se înscrie la Academia Teologică din Arad, în anul 1936, fiind bursier al Arhiepiscopiei Aradului, cursuri pe care l-a absolvit în anul 1940⁴ (Anexe: *Legitimație de student* Ageu Ioan). După finalizarea cursurilor Academiei Teologice din Arad, pe baza *Certificatului de absolvire*

¹ Pr. Dr. Pavel VESA, *Clerici, cărturari arădeni de altădată*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2008, p. 279.

² Arhiva Parohiei Ortodoxe Buhani, *Conscrierea populațiunei ort. Române din comuna Buhani*, nr. crt. 35, p. 14.

³ Pr. Dr. Pavel Vesa, *Clerici, cărturari arădeni de altădată*, p. 279.

⁴ A se vedea în acest sens Tablourile studenților teologi pe anii 1937/38-1947/48, în Arhiva Episcopiei Aradului (în continuare AEA), Fond Academia Teologică, Act 14/1948; Matricolele Academiei Teologice din Arad, în AEA, Fond Academia Teologică; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2004, p. 196.

(Absolutorul) Academiei Teologice Ortodoxe Române din Arad, No 379/1940, în zilele 25-26 iunie susține în cadrul Episcopiei Aradului, Examenul de Capacitate Preoțească, obținând calificativul *Foarte bine*, pe baza rezultatului obținut la acest examen, candidatului la preoție conferindu-i-se dreptul „de a ocupa parohii de clasa primă rurală”⁵. La finalizarea acestui examen, i s-a eliberat *Diploma de Capacitate Preoțească* nr. 2899/1940 (Anexe: *Diplomă de Capacitate Preoțească*).

2.2. Specializări

Dorind să devină profesor, din toamna anului 1940, urmează cursurile Facultății de Teologie din Chișinău, refugiată la Iași, însă „din cauza condițiilor sociale și politice nu reușește să urmeze cursurile acestei facultăți”⁶.

În perioada 1941-1942, urmează, de asemenea, cursurile Seminarului Pedagogic din cadrul Universității din Iași⁷.

S-a înscris la cursurile de Doctorat în Teologie, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității București (Anexe: *Chitanță* – Cupon de achitare a taxei de școlarizare pe anul școlar 1942-1943). Nu a reușit însă să termine doctoratul din cauză că a fost arestat, ca deținut politic (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu).

3. Căsătoria, viața de familie și primirea Tainei Preoției

3.1. Căsătoria

În 26 iulie 1942⁸, se va căsători cu Raisa Carliuc, fiica lui Carliuc Ion, originară din comuna Lipnic, raionul Soroca-URSS. Căsătoria a avut loc în localitatea Nichișoara, la extremitatea jud. Timiș cu jud. Caraș Severin, unde era stabilită familia Raisei Carliuc⁹, devenită prin căsătorie Raisa Ageu (Anexe: Fotografiile de la Cununia lui Ioan și Raisa Ageu).

Cu d-na preteasă Raisa au avut o viață frumoasă, trăită împreună în vremuri tulburi, având parte și de multe privațiuni, încercări și necazuri.

⁵ A se vedea în acest sens *Diploma de Capacitate Preoțească* (în Anexe).

⁶ Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel IOJA, Lect. Univ. Dr. Marcel TANG, *Învățăământul Teologic Ortodox din Arad. Itinerar. Forme. Perspective*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2016, p. 216-217.

⁷ A se vedea în acest sens Pr. Dr. Pavel VESA, *Clerici, cărturari arădeni de altădată*, p. 479 și Pr. Dr. Pavel VESA *Învățăământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, 2013, p. 323.

⁸ Informație primită de la Familia Bumb (nepoții părintelui Ioan Ageu), orașul Sebiș, jud. Arad.

⁹ Informație primită de la Familia Bumb (nepoții părintelui Ioan Ageu), orașul Sebiș, jud. Arad.

În perioada succesivelor arestări ale părintelui Ioan Ageu, preoteasa Raisa Ageu va intenta acțiune de divorț, având în acest sens și consimțământul tacit al soțului. Motivul acestui divorț era redobândirea statutului social și reîncadrarea în muncă a preotesei Raisa, care avusese de suferit din pricina arestărilor soțului său, fiind în imposibilitatea de a-și mai desfășura activitatea de profesor de rusă și franceză, pe de o parte, iar pe de altă parte, salvarea bunurilor familiei Ageu de la confiscare, în urma procesului Tribunalului Militar din București, în baza sentinței de divorț. Aceste aspecte le voi dezvolta în ultima parte a acestui studiu.

După ultima eliberare a părintelui profesor Ioan Ageu în anul 1964, cei doi soți se vor recăsători civil, în anul 1966, rămânând mai departe nedespărțiți până la sfârșitul vieții pământești.

3.2. Hirotonia și distincțiile preoțești

Fiind încadrat ca profesor titular la Liceul „Moise Nicoară” din Arad și ca asistent suplinitor la Academia Teologică din Arad, teologul Ioan Ageu este hirotonit diacon, apoi preot, pe seama Capelei Academiei Teologice din Arad. Astfel, la 15 august 1942, „a fost hirotonit diacon¹⁰ iar ulterior în cursul aceluiași an a fost hirotonit întru preot duhovnic pe seama Academiei Teologice din Arad¹¹” (Anexe: *Act de hirotonie*).

În 15 aprilie 1948, episcopul Aradului, Andrei Magieru „apreciind... cu plăcere activitatea pe care o desfășoară ca profesor asistent la Academia noastră de Teologie și ca profesor de Religie în Arad, precum și îndeletnicirea cu scrisul în domeniul religios” dorind a-și arăta dragostea părintească pe care i-o poartă, îi acordă arhieriasca binecuvântare pentru a purta brâu roșu (Anexe: Distincție – brâu roșu).

4. Activitatea didactică la Liceele și Academia Teologică din Arad

4.1. Activitatea didactică la Liceele din Arad

După absolvirea Academiei Teologice din Arad, tânărul teolog Ioan Ageu, a funcționat ca pedagog la Liceul Comercial de Băieți din Arad, în perioada 24.09.1940-31.03.1941¹² (Anexe: *Carnet de muncă*).

¹⁰ Pr. Gh. Lițiu, „Pelerinajul de la sf. mănăstire H. Bodrog”, în *Biserica și Școala*, an LXVI, nr. 34, 23 August 1942, p. 277.

¹¹ Hirotonia întru preot și duhovnic a diaconului Ioan Ageu a avut loc la începutul lunii noiembrie a anului 1942, potrivit informațiilor cuprinse în periodical *Biserica și Școala*, an LXVI, nr. 45, 8 noiembrie 1942, p. 372.

¹² *Vezi, Carnet de Muncă*, Ageu Ioan, filele 14-15, poziția 1.

În perioada 01.09.1942-01.09.1948 a funcționat ca profesor titular definitiv în învățământul secundar (preuniversitar) la Liceul „Moise Nicoară” din Arad¹³ (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu).

4.2. Activitatea didactică la Academia Teologică din Arad

De la 1 octombrie 1942, până la 1 septembrie 1945 a fost numit asistent suplinitor la Academia Teologică din Arad. Apoi, începând cu 15 noiembrie 1945, este numit asistent „titular provizoriu”¹⁴ (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu) la catedra de *Drept și Administrație bisericească*, din cadrul Academiei Teologice din Arad, predând aceste discipline până în anul 1948.

În paralel cu activitatea didactică de la Academia Teologică din Arad, a rămas și profesor titular la Liceul „Moise Nicoară” din Arad.

La Academia Teologică din Arad a predat în anul școlar 1944-1945 și *Ermineutica biblică* (an I)¹⁵ precum și *Istoria bisericească universală până la 1054* (anul I și II)¹⁶. În anul școlar 1946-1947, a predat *Istoria bisericească universală până la 1054* (an II)¹⁷, *Drept bisericesc* (an IV)¹⁸ și *Administrație bisericească* (an IV)¹⁹. În anul școlar 1947-1948, a predat numai *Drept bisericesc* și *Administrație bisericească*²⁰.

¹³ A se vedea în acest sens, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 14-15, poziția 2.

¹⁴ A se vedea în acest sens Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 111.

¹⁵ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Proces Verbal al Consiliului Profesoral, încheiat la 1 noiembrie 1944; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 140.

¹⁶ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Proces Verbal al Consiliului Profesoral, încheiat la 1 noiembrie 1944; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 140.

¹⁷ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Anul școlar 1946/1947; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, pp. 141-142.

¹⁸ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Anul școlar 1946/1947; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, pp. 141-142.

¹⁹ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Anul școlar 1946/1947; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, pp. 141-142.

²⁰ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Act 131/1948; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 143.

4.3. Cursul de Drept bisericesc

Din cursul de *Drept bisericesc*, predat de părintele Ioan Ageu la Academia Teologică din Arad se păstrează în Arhiva Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, ca donație din partea Familiei Bumb, un fragment manuscris (pp. 53-90), care a aparținut fostului său student, Dumitru Lazăr. Amintim subcapitolele acestui fragment de curs: Legile universului: Legea fizică și Legea morală; Deosebirile dintre Legea morală și Legea fizică (insuficiența Legii morale naturale); Legile omenеști: civile și bisericești; Liberul arbitru (liberul arbitru în raport cu libertatea morală și libertatea slavei; piedici în funcționarea liberului arbitru).

4.4. Activitatea publicistică

Ca profesor asistent la Academia Teologică din Arad, părintele Ioan Ageu a publicat în periodicul eparhial *Biserica și Școala*²¹ următoarele articole și studii: „De ce iubim Ortodoxia?”²²; „Sfințirea Catedralei din Arad”²³; „Dumineca Ortodoxiei la Arad”²⁴; „Alegerea și slujirea unui ideal în viață”²⁵; „Omagiul și crezul unei generații”²⁶; „Arta, factor educativ în învățământul religios”²⁷; „Mitropolitul Andrei Șaguna – preot model”²⁸; „După doi ani”²⁹; „Lângă popor”³⁰; „Mântuirea prin pocăință”³¹; „Gînduri de înnoire – Doruri de Anul Nou!”³²; „Iisus Hristos și istoria profană”³³; „Instituirea parohiilor”; „Recăsătorirea preoților. Contribuții la deslegarea unei probleme”³⁴.

²¹ A se vedea în acest sens Pr. Dr. Pavel VESA, *Clerici, cărturari arădeni de altădată*, pp. 481-482; precum și Pr. Dr. Pavel VESA *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, pp. 323-324.

²² „De ce iubim Ortodoxia?”, în *Biserica și Școala*, an LXIII (1939), nr. 31, 30 iulie, pp. 256-257.

²³ „Sfințirea Catedralei din Arad”, în *Biserica și Școala*, an LXIII (1939), nr. 46, 12 noiembrie, pp. 385-387.

²⁴ „Dumineca Ortodoxiei la Arad”, în *Biserica și Școala*, an LXIV (1940), nr. 13, 24 martie, pp. 103-104.

²⁵ „Alegerea și slujirea unui ideal în viață”, în *Biserica și Școala*, an LXIV (1940), nr. 22, 26 mai, pp. 181-183.

²⁶ „Omagiul și crezul unei generații”, în *Biserica și Școala*, an LXIV (1940), nr. 27, 30 iunie, pp. 225-226.

²⁷ „Arta, factor educativ în învățământul religios”, în *Biserica și Școala*, an LXV (1941), nr. 46, 16 noiembrie, pp. 374-377.

²⁸ „Mitropolitul Andrei Șaguna – preot model”, în *Biserica și Școala*, an LXXV (1941), nr. 48, pp. 389-392.

²⁹ „După doi ani”, în *Biserica și Școala*, an LXVIII (1944), nr. 23, 4 iunie, pp. 185-187.

³⁰ „Lângă popor”, în *Biserica și Școala*, an LXVIII (1944), nr. 50, 10 decembrie, pp. 393-394.

³¹ „Mântuirea prin pocăință”, în *Biserica și Școala*, an LXVIII (1944), nr. 51, 17 decembrie, pp. 401-403.

³² „Mântuirea prin pocăință”, în *Biserica și Școala*, an LXVIII (1944), nr. 51, 17 decembrie, pp. 401-403.

³³ „Iisus Hristos și istoria profană”, în *Biserica și Școala*, an LXX (1946), nr. 4, 20 ianuarie, p. 16-20, și nr. 5, 27 ianuarie, pp. 26-27.

4.5. Durerea unei desființări abuzive și activitatea didactică ulterioară

În anul 1948, prin hotărârea regimului comunist, Academia Teologică din Arad va fi desființată. După desființarea abuzivă a acesteia, prin Decizia nr. 45019/1948, publicată în Monitorul Oficial 281, din 2 decembrie 1948, părintele profesor Ioan Ageu este numit asistent la *Centrul de îndrumare a clerului Arad*, de pe lângă Institutul Teologic Ortodox de grad universitar din Sibiu, în document făcându-se precizarea că „până la noul buget veți primi salariul pe care actualmente îl primiți, indiferent de funcțiunea îndeplinită și de localitatea unde sunteți chemat a funcționa” (Anexe: Decizia de numire ca asistent la *Centrul de îndrumare a clerului Arad* de pe lângă Institutul ortodox de grad universitar din Sibiu).

În paralel cu activitatea didactică în cadrul *Centrului de Îndrumare a clerului Arad* în perioada 08.10.1948-05.01.1949, părintele Ioan Ageu a funcționat și ca profesor la Școala Generală de 10 ani nr. 9 din Arad³⁵. În luna decembrie 1948 a funcționat în postul de contabil la Liceul „Moise Nicoară” din Arad. După reforma învățământului din 1948, când religia a fost scoasă din școli, a fost încadrat ca profesor la Școala elementară din Păuliș, iar mai apoi la Școala elementară nr. 24 din Arad, predând *Limba română, Istoria și Științele naturale* ³⁶.

4.6. Domiciliu de serviciu

Până în 1949, părintele profesor Ioan Ageu și-a avut domiciliul pe str. Mihai Eminescu, în clădirea Diecezană, unde avea o locuință de serviciu³⁷. Adresa exactă a locuinței părintelui profesor Ioan Ageu era str. Eminescu, nr. 34 (Anexe: Adresă, Liceul Industrial „Aurel Vlaicu” Arad). În podul casei locuinței părintelui Ioan Ageu, din str. Eminescu nr. 34 s-a păstrat, în perioada 20 februarie 1946-14 noiembrie 1947, Biblioteca Academiei Teologice³⁸. Într-un raport trimis Chesturii Poliției din Arad, la 30 septembrie 1946, se menționa faptul că numărul cărților care a mai rămas se află, în continuare, în acel pod, neclasificate³⁹. Abia la 14 noiembrie 1947, în ziua des-

³⁴ „Recăsătorirea preoților. Contribuții la deslegarea unei probleme”, în *Biserica și Școala*, an LXXII (1948), nr. 24, 13 iunie, pp. 178-179.

³⁵ A se vedea în acest sens, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, fila 24-25, poziția 31.

³⁶ A se vedea în acest sens Pr. Dr. Pavel VESA, *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, p. 323.

³⁷ Din discuțiile purtate cu membrii Familiei Bumb.

³⁸ A se vedea în acest sens Mihai SĂȘĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 146.

chiderii cursurilor anului școlar 1947/1948, după-amiaza, studenții teologi au adus cărțile bibliotecii din podul casei eparhiale din str. Eminescu nr. 34 și le-au sortat după specialități⁴⁰.

5. Simpatizant al Mișcării Legionare, fără a fi legionar și implicarea sa politică – motivul unui lung șir de detenții

5.1. Simpatizant al Mișcării Legionare, fără a fi implicat în acțiunile Mișcării Legionare

Între anii 1938-1941, în perioada cât a fost student la Academia Teologică din Arad, tânărul Ioan Ageu a fost simpatizant al Mișcării Legionare, fără a participa însă la marea rebeliune legionară.

Ulterior, a fost acuzat de răspândire de manifeste cu caracter legionar și participare la o asociație interzisă, fapt pentru care a fost arestat, în data de 14.10.1938. El însuși mărturisește că „încă din timpul studenției am nutrit simpatie pentru ideile Mișcării Legionare, simpatie, care a rămas absolut platonică, până în 1940, când mi-am manifesta-o prin faptul că am participat la diferite serbări, comemorări și am citit literatură legionară”⁴¹. Din cauza acestor relații personale, în 14 octombrie 1938 a fost reținut de Siguranță sub suspiciunea de „răspândire de manifeste”⁴², fiind judecat împreună cu un lot de 15 tineri din care făcea parte și colegul său de la Academia Teologică, Cornel Caceu, unul dintre martori la proces fiind colegul său de la Academie, părintele Demian Tudor. La interogatoriu, părintele Ioan Ageu nu recunoaște faptul că ar fi răspândit manifeste legionare, declarațiile de la poliție date în acest sens fiind prezentate ca urmare a unor bătăi. În cele din urmă este achitat din lipsă de probe⁴³. Prin urmare, nu a fost condamnat sau

³⁹ A se vedea în acest sens Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 146.

⁴⁰ A se vedea în acest sens AEA, Fond Academia Teologică, Act. Nr. 131/1948; Act nr. 142/1945; a se vedea în același sens și Mihai SĂSĂUJAN, *Academia de Teologie Ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, p. 147.

⁴¹ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, 2017, p. 26.

⁴² Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 26.

⁴³ G. ENACHE, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri*, Editura Nemira, București, 2005, pp. 314-315.

internat în lagăr pentru apartenența la Mișcarea Legionară, ceea ce vădește lipsa de implicare în activitățile și acțiunile acestei mișcări.

Prin simpatizarea cu idealurile Mișcării Legionare, părintele profesor Ioan Ageu, alături de colegii săi de la Academia Teologică din Arad, se integrează în mentalitățile vremii, în curentul de afirmare a valorilor naționale. Simpatia sa față de ideile și idealul legionar este o tendință prezentă

„în majoritatea cazurilor intelectualilor români și chiar a teologilor de marcă din perioada interbelică care erau puși în principal să aleagă liber ... între două forme de civilizație și cultură, mișcarea comunistă care repudia civilizația și cultura creștină și religioasă în general și mișcarea legionară care teoretic integra într-o viziune unitară civilizația și cultura ortodoxă românească”⁴⁴.

De bună seamă că și părintele profesor Ioan Ageu, asemenea părintelui profesor Ilarion V. Felea, a unor colegi de la Academia Teologică din Arad sau a altor teologi români

„nu concepea și accepta mișcarea legionară ca o mișcare brutală, ci ca pe o alternativă, în care Ortodoxia și neamul erau unitar integrate, la militantismul mișcării comuniste și la expansiunea concepțiilor ateiste și materialiste europene”⁴⁵.

În acest sens, afinitatea părintelui Ioan Ageu, ca de altfel și a altor colegi de la Academia Teologică față de Mișcarea Legionară

„nu a constat într-o orientare politică, ci mai degrabă o identificare în cadrul ei a unor valori creștine, prin care însăși politica poate deveni mai viabilă și adevărată, mai aproape de necesitățile istorice ale unui popor, căruia i se contesta de multe ori identitatea și spiritualitatea Ortodoxiei”⁴⁶.

Din această perspectivă, consider că părintele profesor Ioan Ageu își asumă ideile Mișcării Legionare atât pentru referințele ei la valorile creștine, cât și datorită orientărilor politice ale vremii sale. În acea perioadă, în rândul

⁴⁴ Pr. Prof. Dr. Cristinel IOJA, *Ilarion V. Felea (1903-1961). Preotul, Teologul, Mărturisitorul*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, 2022, pp. 315-316.

⁴⁵ Pr. Prof. Dr. Cristinel IOJA, *Ilarion V. Felea (1903-1961). Preotul, Teologul, Mărturisitorul*, p. 316.

⁴⁶ Pr. Prof. Dr. Cristinel IOJA, *Ilarion V. Felea (1903-1961). Preotul, Teologul, Mărturisitorul*, p. 316.

tineretului se manifesta o mare simpatie față de această mișcare, considerată salvatoare pentru națiunea română.

Așadar, părintele Ioan Ageu, deși a simpatizat cu Mișcarea Legionară, nu a participat la rebeliune, în mod sigur dezaprobând crimele și abuzurile petrecute în timpul acestei acțiuni. Cu toate acestea, simpatia sa pentru această mișcare, mai ales la începuturile activității acesteia, îl vor urmări întreaga viață, ca un stigmat, având să sufere multe privațiuni din cauza acestui fapt.

5.2. Implicarea politică

În toamna anului 1946 părintele profesor Ioan Ageu a devenit membru al *Partidului Social Democrat*, ajungând în urma fuziunii acestuia cu Partidul Comunist Român, membru al *Partidului Muncitoresc Român*. A devenit membru în *Sindicatul Profesorilor secundari* din Arad în anul 1945. A intrat în ARLUS, în calitate de vicepreședinte al cercului de la Academia Teologică. A făcut parte și din uniunea preoților democrați⁴⁷.

5.3. Calea exilului: închisorile comuniste

Ca o consecință a simpatiei sale pentru Mișcarea Legionară, în noaptea de 5 spre 6 ianuarie 1949, este arestat într-o operațiune de amploare a Securității în județul Arad, împreună cu alte 31 de persoane, din care mulți preoți⁴⁸. A fost arestat pentru „uneltire contra ordinii sociale” și condamnat prin sentința numărul 1650/31.10.1949 de Tribunalul Militar Timișoara, fiind condamnat la 1 an și 6 luni de închisoare corecțională, pentru „omisiunea denunțării” fiind obligat să plătească 2.000 de lei cheltuieli de judecată (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu) și „pentru uneltire contra ordinii sociale, prin tănuirea unei organizații de tip fascist”. Era condamnat pentru „omisiune de denunțare”, în sensul că nu denunțase la Securitate vizita pe care i-a făcut Gligor Cantemir, inițiatorul unei organizații anticomuniste în zona Aradului. După o detenție la Aiud, în 4 iulie 1950 va fi eliberat, prin Decizia nr. 318/1951, majorată prin Decizia nr. 689/1952.

În 04.07.1950 va fi din nou privat de libertate pe baza unui act administrativ (H.C.M. 1979/1968), fiind pus în libertate abia la 31.05.1954⁴⁹. În toată

⁴⁷ A se vedea în acest sens Pr. Dr. Pavel VESA, *Clerici, cărturari arădeni de altădată*, p. 479 și Pr. Dr. Pavel VESA *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, p. 323.

⁴⁸ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 27.

⁴⁹ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, fila 20-21, poziția 21.

această perioadă este mutat în penitenciarul Rahova 3. Prin decizia M.A.I. nr. 318/1950, este trimis într-o unitate de muncă pe o perioadă de 12 luni. Apoi, termenul de detenție este prelungit prin Decizia nr. 689/1952, cu 12 luni. Este trimis la muncă forțată, la Canal, în coloniile de la Capu Midia (1951) și Peninsula (1953)⁵⁰ (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu). Conform deciziei nr. 541/1953 și Ordinului Formațiunii 0951/C București nr. 0219978/1953, i s-a majorat pedeapsa cu 24 de luni, până în 3 septembrie 1954. Conform aprecierilor conducătorilor formațiunii, preotul Ioan Ageu „a dat rezultate bune în munca de șantier. Și-a îndeplinit conștiincios norma, manifestări ostile regimului nostru nu a avut și nu a produs greutăți unității noastre”. Luându-se decizia desființării coloniilor de muncă, preotul Ioan Ageu este verificat și eliberat pe data de 31 mai 1954, conform Ordinului 0175436 din 1954. Secretariatul comisiei centrale cere relații despre el pe 6 aprilie 1954. Vor da relații favorabile preoții Dimitrie Gornic și Gheorghe Belei. Referința celui de-al doilea fiind importantă pentru că a fost coleg de bancă cu Ioan Ageu⁵¹.

După eliberarea din coloniile de muncă, revine la Arad. Aici i se oferă o parohie izolată pe care o refuză, în speranța integrării în aparatul administrativ eparhial⁵².

5.4. Primul loc de muncă după eliberare

Probabil și la presiunile autorităților comuniste, preotul Ioan Ageu este nevoit să-și găsească de lucru în construcții, la o întreprindere cu sediul în București, stabilindu-se aici la 1 septembrie 1954⁵³.

Cu toate acestea, spera să revină în preoție, în orașul în care se formase ca teolog, adică la Arad, și din acest motiv, mergea frecvent la Arad, unde îi vizita pe foștii săi colegi: Ilarion V. Felea, Cornel Caceu, Dimitrie Gornic, Tudor Demian, Emilian Bența și Aurel Moise⁵⁴, crezând că aceștia îl vor

⁵⁰ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 27.

⁵¹ G. ENACHE, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri*, pp. 314-317.

⁵² Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 27.

⁵³ Arhiva C.N.S.A.S. (în continuare C.N.S.A.S.), Fond I, dosar 236. 763, f. 22.

⁵⁴ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 28.

putea ajuta pentru a se reîncadra ca preot slujitor la o parohie din Arad sau din jurul acestuia⁵⁵.

Ca muncitor la București a avut întâlniri tangențiale cu foști confrăți de suferință, precum Puiu Athanasiu (fost prizonier în Uniunea Sovietică), care lucra și el la debitul de tutun din B-dul Magheru din București⁵⁶. Aceste întâlniri au fost catalogate de către securitate ca încercări de reorganizare a Mișcării Legionare. Acest scenariu construit de Securitate „nu avea niciun fundament, dar se plia perfect pe ordinul dat de Partidul” Comunist „cu privire la foștii legionari”⁵⁷.

Urmare acestui fapt, în noaptea de 24 spre 25 februarie 1958, preotul Ioan Ageu va fi din nou arestat, fiind învinuit de faptul că a fost părtaș la o nouă conspirație legionară, fiind anchetat la Ministerul Afacerilor Interne și apoi judecat în perioada 23-25 martie 1959⁵⁸ împreună cu alți 14 acuzați de participare la acțiunile Mișcării Legionare.

În conformitate cu Sentința nr. 62, din 30 martie 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militare București, Ioan Ageu este judecat pentru „crima de uneltire contra ordinii sociale” p.p. de art. 209 pct. 10. P.

În cadrul procesului, susținerile inculpaților au fost făcute „personal și prin apărătorii lor în fața instanței”, dezbaterile având loc în zilele de 23, 24 și 25 martie 1959. Dezbaterile orale au fost urmate de discutarea lor în ședință publică⁵⁹.

Referindu-se la motivul chemării lor în judecată, în textul sentinței se precizează faptul că

„inculpații din acest proces menționați mai sus, au desfășurat vreme îndelungată intensă activitate subversivă împotriva puterii democrat populare. Unii dintre inculpați, vechi legionari din ani 1930-1931, datorită activității lor dusă contra clasei muncitoare și mișcării revoluționare, în regimul burghezo-moșieresc, au primit grade și funcții în organizația legionară, de-

⁵⁵ Din discuțiile purtate cu fiul părintelui Demian Tudor, d-l ing. Damian Tudor.

⁵⁶ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 28.

⁵⁷ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 28.

⁵⁸ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 28.

⁵⁹ A se vedea în acest sens Arhiva C.N.S.A.S., Fond Penal (în continuare F.P), Dosar nr. 4424/Cluj, volumul I, p. 28.

venind comandanți și ajutor de comandanți legionari, iar în perioada dictaturii fascist-legionară, au deținut funcții în aparatul de stat ca: șef de poliție, prefecți, pretori, primari, conducători ai formațiunilor centrului național de românizare și în asociațiile studențești cu caracter legionar. Unii dintre inculpați au fost scriitori sau redactori la ziarele, revistele și oficioasele fascisto-legionare și prin activitatea lor scriitoricească și publicistică au jucat un rol deosebit în pregătirea și îndoctrinarea membrilor organizației legionare, fiind considerați ideologi legionari, acești legionari participând efectiv și la organizarea și desfășurarea rebeliunii legionare din ianuarie 1941⁶⁰.

În cadrul aceluiași proces, inculpatul Atanasiu Gh. Constantin, zis Puiu, este incriminat de faptul că a dat instrucțiunii

„preotului Ageu Ion, fost șef al centrului studențesc legionar din Arad, să organizeze activitatea subversivă legionară în rândul studenților de la Institutul Teologic din București și a preoților din Arad, și ca urmare, preotul Ageu Ion aplicând în practică instrucțiunile primite, a stabilit legături clandestine cu cei mai mulți preoți legionari din Arad, cărora le-a făcut cunoscut existența unui centru legionar din București sub conducerea lui Atanasiu C-tin, zis Puiu. În consecință, „legionarii cu care au luat legătură inculpatul Ageu Ion s-au constituit într-un grup clandestin desfășurând activitate contra-revoluționară și în cadrul acestei activități subversive, ei au organizat ajutor legionar pentru familiile unor legionari aflați în închisoare, folosind în acest scop fondurile bisericilor”⁶¹.

Același Atanasiu Constantin Puiu a dat instrucțiuni preotului Ageu Ion să organizeze activitatea subversivă legionară în rândurile studenților de la Institutul din București și a preoților din Arad, instrucțiuni care în practică au fost aplicate de Ageu Ion⁶².

În cadrul aceluiași proces, inculpatul Clonaru Victor a declarat și el că a cunoscut pe legionarul Ageu Ion⁶³.

⁶⁰ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 28 v.

⁶¹ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 30.

⁶² C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 32 v.

⁶³ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 41.

Despre inculpatul Ageu Ion sentința amintește următoarele:

„S-a încadrat în organizația legionară în 1936, în perioada studiilor universitare, devenind în scurt timp ajutorul șefului corpului studentesc din Arad, pentru care activitate a fost în mai multe rânduri arestat înainte de 23 august 1944. După 23 august 1944, inculpatul a continuat să activeze subversiv și pentru săvârșirea unor fapte de uneltire contra ordinii sociale, a fost condamnat în anul 1949.

În timpul detenției a stabilit legături subversive cu legionarul Atanasiu C-tin și cu ceilalți colaboratori ai acestora, desfășurând activitate legionară în rândurile deținuților, prin răspândirea poeziilor scrise în închisoare de comandantul legionar Demetrescu Radu Gyr și alte materiale legionare. Pe această linie a organizării clandestinității legionare, inculpatul Ageu Ion a primit în perioada detenției de la Atanasiu C-tin, zis Puiu, instrucțiuni de organizare a activității clandestine legionare în rândurile studenților de la Institutul Teologic din București și a preoților din Arad și punând în practică aceste instrucțiuni, Ageu Ion a stabilit după ieșirea din închisoare legături subversive, la început cu legionarul Caceu Cornel, fostul său șef de cuib, și apoi cu Tudor Demian, prin care a luat legătura apoi cu mai mulți preoți legionari din Arad, cărora le-a făcut cunoscut existența unui centru conducător legionar din București în frunte cu comandantul Atanasiu C-tin, zis Puiu. Ca urmare, legionarii cu care inculpatul Ageu Ion a stabilit legături subversive prin mijlocirea lui Caceu Cornel și a lui Tudor Demian, s-au constituit într-un grup clandestin desfășurând și aceștia activitate contra revoluționară. De asemenea, în cadrul acestei activități clandestine, inculpatul Ageu Ion și ceilalți legionari au organizat ajutor legionar pentru familiile legionare, folosind în acest scop fondurile bisericilor. Inculpatul Ageu Ion a desfășurat această activitate subversivă legionară până la arestare, întreținând legături clandestine cu legionarii Clonaru Victor, Ibrăileanu Aurel, Stoianovici Ion și cu alte elemente dușmănoase ca Strelikovschi Toma și Constandache Virgil cu care s-a întâlnit clandestin, a ascultat posturile de radio imperialiste, comentând știrile calomnioase difuzate și a

purtat discuții dușmănoase la adresa regimului democrat popular din R.P.R. Aceste fapte sunt dovedite cu declarațiile coinculpăților Atanasiu C-tin, Stoianovici Ion... Clonaru Victor ... și cu declarațiile martorilor Caceu C. ... Strelcovschi Toma ... Condurache Virgil ... și Tudor Demian ... date la organele de anchetă coroborate cu recunoașterile inculpatului la anchetă. Interogat în fața instanței, inculpatul Ageu Ion recunoaște că după eliberarea sa din închisoare a luat legătura cu Atanasiu C-tin, la debitul de tutun din Bld. Magheru în București, unde s-a întâlnit și cu alți legionari ca: Ibrăileanu Aurel, Clonaru Victor, Stoianovici Ion și alții purtând discuții dușmănoase și cu caracter legionar. Recunoaște de asemenea că a purtat discuții cu caracter legionar și cu Tudor Demian, Caceu Cornel și Strelcovschi Toma. Faptele inculpatului Ageu Ion ... recunoscute de acesta sunt confirmate și prin declarațiile din instanță ale coinculpăților Atanasiu C-tin, Clonaru V. Precum și cu declarațiile marturilor Caceu Cornel, Tudor Demian și Strelcovschi Toma audiați de instanță în ședință publică. Așa fiind, Tribunalul reține că a dovedit în sarcina inculpatului Ageu Ion, faptul că a reluat activitatea legionară după ieșirea din penitenciar, refăcând legăturile pe linia mișcării legionare cu o serie de foști deținuți cu care a purtat discuții dușmănoase privind activitatea legionară desfășurată de comandamentul legionar în frunte cu Atanasiu C-tin și alți legionari”⁶⁴.

De asemenea, potrivit informațiilor cuprinse în această sentință, inculpatul Stoianovici Ion a stabilit legături subversive cu mai mulți legionari, printre care și Ioan Ageu⁶⁵. Faptul acesta este dovedit din declarațiile lui Ioan Ageu, la care se face referire în textul aceleiași sentințe⁶⁶.

Urmarea faptelor de care era incriminat, anume tulburarea ordinii publice și activitatea legionară, desfășurată subversiv împotriva puterii democrat-populare, Ioan Ageu a fost trimis în judecată pentru „crimă de uneltire contra ordinii sociale p.p. de art. 209 pct. 1 C.P.”⁶⁷.

În sentință se menționează și faptul că

⁶⁴ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 42-42 v.

⁶⁵ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 43 v.

⁶⁶ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 43 v.

⁶⁷ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 46.

„Ageu Ion a reluat activitatea legionară, întreținând legături de la om la om cu foștii legionari, că a discutat despre reorganizarea activității legionare sub conducerea comandamentului legionar format de Atanasiu C-tin și de alții, că a citit și difuzat materiale legionare, în vederea educării în spiritul ideologiei legionare, cât și faptul că s-a organizat în scopul menținerii moralului legionar și a trecerii la acțiuni pentru răsturnarea regimului democrat-popular. Toate aceste acuzații, constituie, potrivit sentinței nr. 62 din 30 martie 1959 „latura obiectivă a crimei de uneltire contra ordinii sociale p.p. de art. 209 pct.1 C.P.”⁶⁸.

Potrivit aceleași sentințe există și o latură subiectivă a acestei infracțiuni, deoarece inculpatul „a săvârșit faptele voit și conștient, el având reprezentarea caracterului socialmente periculos al acestor fapte și a urmărit realizarea lor.”⁶⁹.

Ca o consecință a acestor fapte

„Tribunalul urmează să rețină această infracțiune în sarcina tuturor inculpaților menționați mai sus și să le aplice pedepse proporționale corespunzătoare cu gravitatea faptelor săvârșite și cu periculozitatea lor personală ...; instanța are în vedere și trecutul politic al inculpaților ... precum și caracterul repetat al faptelor contrarevoluționare săvârșite de ei. Văzând dispoz. art. 25 pct. 6 C.P. urmează să se pronunțe și confiscarea în întregime a averii personale a inculpaților și că potrivit prevederilor art. 25 pct. 2 C.P. urmează să se aplice și pedepsele complementare sancțiunilor privative de libertate ce se vor pronunța. Văzând și prevederile art. 304 și 463 C.J.M. urmează ca inculpații să fie obligați la plata cheltuielilor de judecată și să li se comute în pedepsă întreaga detenție preventivă de la data arestării. Pentru aceste motive și în unire în parte cu concluziunile procurorului militar, Tribunalul, în unanimitate de voturi declară culpabil pe ... Ageu Ion ... pentru crima de uneltire contra ordinii sociale p.p. de art. 209 pct. 1 C.P.”⁷⁰.

În consecință,

⁶⁸ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 47 v.

⁶⁹ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 47 v.

⁷⁰ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 47 v.-48.

„Tribunalul în numele poporului hotărăște: ... Făcând aplicațiunea art. 209 pct. 1 C.P. cu unanimitate de voturi condamnă pe ... Ageu I. Ion ... la 25 ani muncă silnică pentru crima de uneltire contra ordinii sociale pe p.p. de art. 209 pct. 1 C.P., conf. art. 58 C.P. îl condamnă și la 10 ani degradare civică, iar potrivit art. 25 pct. 6 i se confiscă în întregime averea personală. În baza art. 463 C.J.M. i se comută prevenția de la 25 februarie 1958, iar conf. art. 304 C.J.M. îl obligă să plătească 1000 lei, cheltuieli de judecată”⁷¹.

Tribunalul, reintrând în ședință publică, președintele acestuia a dat citire sentinței de judecată, fiind precizat dreptul de recurs în termen de 3 zile de la pronunțarea acesteia⁷².

Potrivit procesului-verbal încheiat în 30 martie 1959, orele 18.30

„sentința nr . 62 din 30 martie 1959 a fost comunicată de ... secretarul tribunalului, tuturor condamnaților în arestul MAI punându-le în vedere potrivit legii că au drept de recurs la Tribunalul Suprem Colegiul Militar ... în termen de 3 zile pentru cei condamnați la diferite pedepse privative de libertate. Toți condamnații au declarat recurs împotriva sentinței, semnând ... cererile de recurs” care urmau a fi înaintate împreună cu dosarul cauzei „ după redactarea sentinței în termen legal, la Tribunalul Suprem Colegiul Militar pentru soluționare”⁷³.

Din prezentarea acestui document reiese foarte clar intenția celor din completul de judecată de a-i incrimina pe toți cei acuzați de apartenență la Mișcarea Legionară și de acțiuni concrete subversive la adresa noului regim politic instaurat în România, chiar dacă aceste acuzații nu puteau fi probate, neexistând în procesul-verbal al ședinței declarațiile celor chemați ca să fie martori sau acuzatori în acest proces. De asemenea, majoritatea inculpaților recunosc faptele de care erau acuzați în mod mincinos datorită multiplelor suplicii fizice și psihice la care erau suspuși pentru a-și recunoaște presupusa vinovăție. Tot acest „proces” se desfășura în cadrele dictate de nou instauratul regim comunist, având ca scop anihilarea și exterminarea tuturor celor care au avut în trecutul lor cât de îndepărtat vreo simpatie cu ideile Mișcării Legionare. Faptul că acest proces era o înscenare dictată politic se poate ob-

⁷¹ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 49.

⁷² C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 49 v.

⁷³ C.N.S.A.S., F.P., vol. I, dosar nr. 4424/Cluj, p. 50.

serva și din aceea că toți condamnații vor depune recurs împotriva sentinței pronunțate împotriva lor.

5.5. Cea mai grea și lungă detenție și un comportament îndrăzneț

Recursurile depuse de inculpați nu au avut nicio șansă de izbândă, sentința de condamnare fiind pusă în aplicare. Astfel, părintele Ioan Ageu a fost trimis pentru executarea pedepsei penale în penitenciarele din Jilava (ianuarie 1959) și Aiud (iunie 1959)⁷⁴. Potrivit informațiilor cuprinse în „Sinteza privind activitatea legionară desfășurată de AGEU IOAN, din comuna Dezna, satul Buhani, raionul Gurahonț, emisă de Direcția Regională Crișana, Secția Raională Gurahonț”, în 27 iunie 1967 cuprinsă în Dosarul Informativ C.N.S.A.S. al părintelui Ioan Ageu executarea pedepsei penale „începe la 25 februarie 1958 și urma să expire la 18 februarie 1983”⁷⁵.

În timpul detenției

„a fost pedepsit cu un număr de 46 de zile izolare, în perioada anilor 1960-1963 pentru legături pe căi nepermise cu deținuții din camerele vecine, atitudine obraznică față de cadre, -etc.-. Tot de către penitenciar este caracterizat ca unul care continuă să se mențină pe poziție legionară, poartă discuții cu caracter legionar, este hotărât să se mențină pe vechile lui poziții indiferent dacă ceilalți legionari în parte sau în total ar renunța la convingerile lor politice. Organiza în cameră slujbe religioase, antrenând și pe ceilalți deținuți. De asemenea, a refuzat participarea la munca culturală-educativă în care sens a dat declarație în scris. De mai multe ori a fost încarcerat în zarcă în grupul deținuților recalcitranți. Din materialul din penitenciar rezultă că nu a primit munca de reeducare mai mult pentru faptul că nu acceptă descreștinarea sau autobatjocorirea. Fiind influențat pozitiv de alți deținuți pentru a primi munca de reeducare răspunsul a fost tot negativ”⁷⁶.

„Munca cultural-educativă” pe care părintele Ioan Ageu a refuzat-o se referea, desigur, la fenomenul „reeducării”, în sensul acceptării de către con-

⁷⁴ Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, p. 28.

⁷⁵ C.N.S.A.S., Fond informativ (în continuare I), dosar 236. 763, f. 84.

⁷⁶ C.N.S.A.S., Fond I., dosar 236. 763, f. 84.

damnați a noii ideologii ateiste, propagată de regimul comunist. De asemenea, caracterizarea comportamentului său de către cei din penitenciar, precum că se menține pe poziție legionară, purtând discuții cu caracter legionar, se referă mai degrabă la atitudinea sa creștină și la crezul său spiritual, fapt probat de aceea că organiza în celulă slujbe religioase. Descoperim din aceste atitudini profilul profund duhovnicesc al personalității părintelui Ioan Ageu, precum și crezul său creștin, și în niciun caz intenția de a recurge la acțiuni politice concrete sau apartenența sa la o mișcare pur politică.

Faptul că nu acceptă munca de reeducare, considerând că aceasta ar însemna „descreștinare și autobatjocorire”, vădește în aceeași măsură conștiința sa curată, creștină, vis a vis de intențiile de a-l „reeduca” ale celor care îl aveau în grijă în închisoare, adică de a-l determina să accepte noua ideologie atee, propagată de regimul comunist.

Menționăm în acest sens și faptul că în memoriile de detenție ale părintelui Liviu Brânzaș, intitulate *Raze din catacombă*, autorul evocă experiențele sale din temnița de la Aiud, împreună cu părintele Ioan Ageu:

„Părintele Ioan Ageu, fost profesor la Academia Teologică Ortodoxă din Arad ... Este una din marile mele șanse de a învăța teologia. Nu numai pentru că este profesor de teologie, ci mai ales pentru că este dispus să-mi țină un adevărat curs. Și cursul se predă metodic și cu neabătută punctualitate. Cursul se face având la bază Crezul: Dogma Sfintei Treimi, Creația, mântuirea prin Iisus Hristos, lucrarea Duhului Sfânt prin Sfintele Taine; însușirile Bisericii; învățătura despre Maica Domnului; păcatele și virtuțile, etc.”

„Cineva parcă i-a șoptit colonelului Iacob (care are în supraveghere această parte a închisorii) să oprească pentru un timp sarabanda mutărilor. Stau împreună cu părintele Ageu până se termină de predat cursul. Am convingerea că dacă mâine aș participa la concursul pentru admiterea la Facultatea de Teologie aș reuși”⁷⁷.

Același autor menționează în lucrarea amintită faptul că „părintele Ageu mi-a predat teologia în cel mai pur stil didactic”⁷⁸. O altă mărturie a autorului se referă la faptul că „părintele Ioan Ageu, alături de alți mari teologi și

⁷⁷ Preot Liviu BRÂNZAȘ, *Raze din catacombă*, Editura Scara, București, 2001, pp. 233-234.

⁷⁸ Preot Liviu BRÂNZAȘ, *Raze din catacombă*, p. 252. Referințe la părintele Ioan Ageu se mai fac în cadrul aceleiași lucrări la p. 290.

duhovnici precum: Părintele Ioan de la Vladimirești și alți duhovnici pe care Dumnezeu dinadins îi trimisese în temniță”, l-au crescut pe acesta „în duhul Ortodoxiei strămoșești”⁷⁹.

Toate aceste mărturii vin în sprijinul afirmațiilor mele de mai sus, și anume faptul că părintele profesor Ioan Ageu a fost o personalitate spirituală profundă, un dascăl de teologie de vocație, cu o conștiință creștină curată, fără a avea vreun interes politic ascuns. Mărturia vieții sale era Iisus Hristos și trăirea vieții în El.

Aceste mărturii și dezvăluiri din temniță sunt întărite de informațiile pe care le găsim în Caracterizarea privind deținutul Ageu Ioan din Penitenciarul Aiud, emisă de Unitatea Militară 0622 Aiud, potrivit cărora:

„Ageu Ioan... organizează în cameră slujbe religioase, antrenând și pe ceilalți deținuți. A refuzat participarea la munca cultural-educativă, în care sens a dat declarație în scris. Este încarcerat în Zarcă, cu grupul deținuților recalcitranți”⁸⁰.

În perioada detenției a fost de mai multe ori interogat în privința colaborării cu organele Securității. Potrivit propriei sale mărturii:

„Pe perioada detenției am fost întrebat dacă vreau să devin informator. Am refuzat să devin informator al Securității, astfel că nu am avut dreptul pe toată perioada detenției să primesc de la familie pachet, scrisoare sau țigări (cum se obișnuia – n.n.) și nici să fiu vizitat. Până în 1964, soția mea a crezut că sunt mort”⁸¹.

5.6. Amnistia și eliberarea din temniță

Conform decretului de amnistiere nr. 411 din iulie 1964⁸², a fost amnistiat, însă potrivit documentelor din Arhiva C.N.S.A.S.

„nu s-a stabilit la adresa sa din București, deoarece soția lui s-a recăsătorit după condamnarea lui. Inițial a stat în Utopeni (Otopeni - n.n.) lângă București, la numitul Ioniță Dumitru”⁸³,

după care a revenit în satul natal (Buhani), la sora sa⁸⁴ și s-a angajat să lucreze la Intreprinderea Forestieră Sebiș-Moneasa. Potrivit Raportului privind pe

⁷⁹ Preot Liviu BRÂNZAȘ, *Raze din catacombă*, p. 340.

⁸⁰ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 39.

⁸¹ Arhiva Familiei Bumb: *Manuscris*, Preot Ioan Ageu.

⁸² C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84.

⁸³ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84.

⁸⁴ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84.

numitul Ageu Ioan, emis în 27 aprilie 1965 de către Direcția regională Crișana, secția Raională Gurahonț:

„Este ... menționat faptul că Ageu Ioan își are domiciliul stabil în orașul București, str. Finlandei no.19 de unde de fapt a fost arestat în cursul anului 1958. Însă între timp soția sa a divorțat de el iar după eliberarea lui Ageu Ioan acesta nu a mai fost primit de soția lui să conviețuiască și pe mai departe și astfel s-a stabilit în satul Buhani, comuna Dezna, raionul Gura-Honț Regiunea Crișana unde are numai viza de flotant”⁸⁵.

După stabilirea în satul natal, comuna Dezna, fiind încadrat la întreprinderea amintită mai sus,

„deținem informații din care rezultă că este mulțumit de serviciul pe care-l are, nu-i convine situația lui familială, dat fiind faptul că el este aici iar soția în București”⁸⁶.

Din același document rezultă faptul că „obiectivul este un om foarte prudent și evită a discuta probleme cu caracter politic”⁸⁷. O altă informație furnizată în acest document este aceea că un muncitor de pe șantierul unde era angajat și părintele Ioan Ageu, vorbea despre acesta

„cu cuvinte de laudă, spunând că este un om capabil, este românaș de-al nostru și că nu se va lăsa de el oriunde se va muta cu lucrările. Mai arată că deși a trecut prin multe totuși a rămas om la locul lui”⁸⁸.

Tot în documentul acesta se precizează faptul că

„din informațiile pe care le deținem, mai rezultă că dorește să se stabilească cu serviciul în București, unde are și fosta lui soție”⁸⁹.

Documentul arată în continuare că

„în timpul urmăririi lui informative s-a stabilit faptul că este un element foarte prudent, evită a se antrena în discuții cu caracter

⁸⁵ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f.13.

⁸⁶ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84.

⁸⁷ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84.

⁸⁸ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 84-85.

⁸⁹ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 85.

politic. Era foarte preocupat a se stabili în orașul București cu serviciul, unde i se găsește și soția, lucru pe care l-a și realizat”⁹⁰.

Concluzia acestui document este că

„din urmărirea sa la locul de muncă nu au rezultat date că ar avea o atitudine dușmănoasă față de regim, iar în șantierul condus de către sus-numitul nu s-au semnalat acte de sabotaj sau chiar nici mici deficiențe”⁹¹.

6. Divorțul – un act forțat de puterea comunistă și recăsătorirea cu preoteasa Raisa

6.1. Divorțul

Potrivit documentelor primite de la membrii Familiei Bumb, nepoții părintelui Ioan Ageu, care l-au avut în întreținere în ultima perioadă a vieții sale, preoteasa Raisa Ageu a divorțat de părintele Ioan, sub presiunea noului regim comunist, instaurat în România, fiind amenințată că nu va avea din ce să își câștige existența, primind interdicția de a se angaja în câmpul muncii, după arestarea părintelui. Deși până în acel moment fusese profesoară de Limba rusă și franceză, după arestările succesive ale părintelui Ioan Ageu, aceasta este demisă de la locul său de muncă, nemaivând astfel din ce să-și câștige existența. Sub această presiune va intenta proces de divorț, având în acest sens și acordul părintelui Ioan Ageu⁹². Sentința de divorț va fi pronunțată imediat după prima arestare a părintelui, în anul 1949, prin cartea de judecată cu nr. 145 din 21 septembrie 1950, a fostei judecătorii populare mixte Târgu Ocna. Așadar, pronunțarea divorțului între cei doi soți avea ca scop posibilitatea reîncadrării în muncă a preotesei Raisa Ageu, pe de o parte, iar pe de altă parte, în baza sentinței de divorț, preoteasa Raisa Ageu va solicita salvarea bunurilor personale de la confiscare. Pronunțarea divorțului va rezolva astfel și problema sechestrării bunurilor personale ale familiei Ageu, care vor rămâne în posesia preotesei Raisa, cu toate că decizia Tribunalului București, a fost contestată de către Sfatul Popular al Regiunii Stalin, printr-o acțiune de recurs.

⁹⁰ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 85.

⁹¹ C.N.S.A.S., Fond I, dosar 236. 763, f. 85.

⁹² Din convorbirile purtate cu d-l prof. Vasile Borza, consăteanul și apropiatul dânsului.

Astfel, în recursul cuprins în dosarul nr. 4000/1959, se precizează că în numele intimatei Raisa Carliuc, avocatul apărării

„pune concluziuni de respingerea recursului ca nefondat și să se mențină sentința instanței de fond prin care s-a dispus scoaterea de sub sechestru a bunurilor aparținând contestatarei (Raisa Corliuc – n.n.), întrucât este divorțată de fostul soț, debitorul (Ioan Ageu – n.n.) urmărit încă din anul 1950. Tribunalul, asupra recursului formulat de Sfatul Popular al raionului Stalin Secția Financiară, prin reprezentanții legali împotriva sentinței civile cu nr. Nr. 9265 din 18 septembrie 1959, pronunțată de trib. Pop. al raion I.V. Stalin, prin care s-a admis contestația formulată de Raisa Carliuc și s-a scos de sub sechestru bunurile mobile arătate în procesul-verbal de sechestru definitiv încheiat la data de 15 mai 1959, de executorii judecătorești ai Tribunalului Capitalei R.P.R. Pentru a da această soluție, instanța de fond a reținut față de actele și dispozițiile martorilor audiați că bunurile aflate la domiciliul contestatoarei sechestrate sunt proprietatea ei, ele nefiind proprietatea condamnatului Ion Ageu, care nu a mai locuit la adresa unde s-a pus sechestrul din anul 1950. ... sfatul popular al raionului Stalin, secția financiară, nemulțumită de soluția dată a intentat recurs motivând că sentința este netemeinică ... întrucât la dosar nu există niciun fel de dovadă cu privire la transcrierea hotărârii de divorț dintre condamnat (Ioan Ageu - n.n.) și contestatoare (Raisa Carliuc, fostă Ageu - n.n.), ceea ce poate conduce la ideea că părțile au înțeles să renunțe la efectele hotărârii de despărțire, iar martorii nu au arătat nimic în acest sens, iar obiectele au fost găsite la ultimul domiciliu al condamnatului. Din verificarea actelor și a sentinței împotriva căreia s-a făcut recurs, rezultă că Raisa Carliuc a făcut contestație împotriva procesului verbal de sechestru, întocmit de executorii judecătorești de pe lângă Tribunalul Capitalei R.P.R la 15 mai 1959, prin care s-au declarat sechestrate 2 șifoniere culoare maron, un bufet de bucătărie și două noptiere, ca aparținând condamnatului Ion Ageu împotriva căruia s-a dispus confiscarea întregii averi prin sentința penală cu nr. 162/1959 a Tribunalului Militar Regiunea a II-a. În dovedirea contestației s-a depus la dosar cartea de judecată cu nr. 145 din 21 septembrie 1950, a fostei judecătorii populare mixte Târgu Ocna, din care rezultă că în adevăr căsătoria dintre contestatoare (Raisa Carliuc - n.n.) și debitorul urmărit

(Ioan Ageu - n.n.) a fost desfăcută ... de asemenea au fost audiați martorul Ștefan Ageu care arată în depoziție că debitorul urmărit (Ioan Ageu - n.n.) a locuit în diferite localități din țară, ultima dată în comuna Brădetu, unde a și fost arestat. Față de probele administrate, instanța constată că bunurile confiscate sunt proprietatea contestatarei (Raisa Carliuc - n.n.). Analizând motivele de recurs formulate de Sfatul Pop. al raionului Stalin secția Financiară, cu privire la nelegalitatea și netemeinicia sentinței, ele urmează să fie respinse, ca nefondate, față de probele administrate din care rezultă că ultimul domiciliu al condamnatului a fost în comuna Brădetu, iar din sentința de divorț aflată la dosar, contestatoarea (Raisa Carliuc - n.n.) este despărțită încă din anul 1950 de soțul său (Ioan Ageu - n.n.), și în această situație, bunurile confiscate îi aparțin (Raisa Carliuc - n.n.). Că astfel fiind și față de cele mai sus arătate recursul se privește ca nefondat și care să fie respins, sentința fiind legală și temeinică. Pentru aceste motive, în numele poporului decide: respinge ca nefondat recursul formulat de Sfatul Pop. al raionului Stalin, Secția Financiară, prin reprezentanții legali, cu sediul în București, ... împotriva sentinței civile cu nr. 9265 din 18 septembrie 1959, pronunțată de Tribunalul Popular al Raionului I. V. Stalin, pe care o menține întru totul. Definitivă”⁹³.

6.2. Recăsătorirea cu preoteasa Raisa

Deși din informațiile cuprinse în dosarul părintelui Ioan Ageu din Arhivele Securității reiese că preoteasa Raisa Carliuc era recăsătorită, după pronunțarea sentinței de divorț, potrivit mărturiilor membrilor familiei Bumb, acesta nu s-a mai recăsătorit, ci a locuit la București împreună cu părinții săi, tatăl ei fiind angajat ca mecanic de locomotivă, în București. Potrivit acestor informații, preoteasa Raisa a fost anunțată după 1964, când părintele a fost de fapt eliberat din închisoare, că acesta a murit în timpul detenției. Aflând că de fapt el trăiește, în anul 1966, după transferul părintelui Ioan Ageu de la Intreprinderea Forestieră Sebiș-Moneasa, la M.T.ANA- D.R.D.C București Șantier Drumuri București, loc. Mihai Bravu, ca tehnician II constructor⁹⁴, cei doi soți se vor recăsători în București, Raionul 30 decembrie,

⁹³ Arhiva Familiei Bumb, Dosar nr. 4000/1959, Tribunalul Capitalei RPR Colegiul IV, pp. 1-3.

⁹⁴ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 18-19, poziția 18.

în 28 decembrie 1966, căsătoria fiind înregistrată în registrul stării civile la nr. 1920, din anul 1966 (Anexe: *Certificat de Căsătorie*).

7. Viața părintelui profesor Ioan Ageu după eliberarea din închisoare

7.1. Locuri de muncă după eliberarea din închisoare

După 1948, părintele profesor Ioan Ageu, deși nu a fost niciodată caterisit, sau oprit de la slujire nu a mai slujit ca preot, ci a fost angajat pe mai multe șantiere de construcții precum: Intreprinderea de Construcții Forestiere București, unde a fost angajat ca pavator, în perioada 01.09.1954-28.02.1955⁹⁵ și ca dulgher, în perioada 01.03.1955-31.05.1955⁹⁶, apoi ca atașamentist, în perioada 01.06.1955-31.12.1955⁹⁷, apoi ca inginer de producție (în perioada 01.01.1956-28.02.1958). În 1958 va fi arestat, judecat și întemnițat până în 1964. După eliberare va lucra la Intreprinderea Forestieră Sebiș-Moneasa, ca tehnician șef șantier drumuri, în perioada 01.12.1964-01.12.1965⁹⁸. Apoi se transferă la Intreprinderea de Construcții Forestiere Cluj, ca maestru provizoriu, din 01.12.1965, până în 01.11.1967⁹⁹, când se va transfera din nou la M.T.ANA.D.R.D.C București, Șantier Drumuri București, lot. Mihai Bravu, unde va fi angajat ca tehnician II constructor, în perioada 01.11.1967-10.06.1968¹⁰⁰. În 10.06.1968 i se desface contractul de muncă art. 18, lit. B din C.M., fiind apoi angajat prin transfer, în interes de serviciu la Intreprinderea de Construcții Hidrotehnice și Foraje București, ca maestru provizoriu, în perioada 10.06.1968-31.03.1973¹⁰¹. La 01.02.1970 își schimbă încadrarea în maestru¹⁰², iar din 01.12.1970 în tehnician principal constructor¹⁰³. Este apoi transferat în interes de serviciu la Intreprinderea de Construcții Edilitare și Drumuri din București, ca muncitor topo categoria 4/III, unde va activa în perioada 01.04.1973-08.04.1974¹⁰⁴. Începând din 08.04.1974 este transferat în interes de serviciu la Grupul Intreprindere de Gospodărie Comunală, unde va fi angajat ca tehnician principal Diriginte, rămânând

⁹⁵ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 14-15, poziția 5.

⁹⁶ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 14-15, poziția 7.

⁹⁷ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 16-17, poziția 9.

⁹⁸ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 16-17, poziția 13.

⁹⁹ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 18-19, poziția 14.

¹⁰⁰ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 18-19, poziția 18.

¹⁰¹ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 20-21, poziția 20.

¹⁰² Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 20-21, poziția 23.

¹⁰³ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 20-21, poziția 24.

¹⁰⁴ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 22-23, poziția 26.

aici până la pensionarea sa, în perioada 8.IV.1974-01.12.1980¹⁰⁵. La 01.12.1980 este propus pentru pensionare, la limită de vârstă¹⁰⁶.

Faptul că după eliberările din detenție, părintele Ioan Ageu a fost angajat în atâtea întreprinderi, fiind sistematic mutat sau „transferat în interes de serviciu” dintr-un loc într-altul la foarte scurt timp, se poate explica prin aceea că autoritățile comuniste care-l supravegheau îndeaproape prin organele securității se temeau ca acesta să rămână mai mult timp în același loc stabil de muncă, putând avea din această poziție o atitudine ostilă regimului comunist, atitudine pe care să o transmită mai apoi și colegilor săi de muncă. Astfel, el era mereu dislocat din fiecare loc de muncă pe care-l ocupa o scurtă perioadă de timp, tocmai pentru a deveni vulnerabil și a fi ușor de supravegheat, dar și pentru a fi prin aceasta intimidat în orice acțiune ostilă regimului pe care o putea gândi sau plănuși.

De altfel, după cum el însuși mărturisește, după eliberarea din detenție a fost mereu urmărit și supravegheat de organele Securității, așa cum mărturisește

„astfel că nu am avut posibilitatea să-mi câștig existența decât muncind în construcții ca muncitor necalificat sau în cele mai modeste funcții și cel mai slab remunerat”¹⁰⁷ (Anexe: Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu).

7.2. Mărturisiri despre perioada detenției

Despre perioada petrecută în detenție părintele Ioan Ageu nu vorbea aproape niciodată¹⁰⁸, decât accidental, în confesiuni strict private. De pildă, atunci când a fost întrebat de fiul părintelui din Buhani, localitate unde-și petrecea aproape toate verile, ce poate mărturisi despre experiențele trăite în detenție, dânsul a răspuns discret și prudent: „Tinere, și dacă ți-aș spune despre cele pe care le-am trăit, tu tot nu ai putea înțelege nimic”¹⁰⁹. De asemenea, cu membrii Familiei Bumb, care l-a avut în grijă până la sfârșitul vieții sale pământești nu a vorbit niciodată nimic despre experiențele din închisoare¹¹⁰. În același sens, pe când locuia încă la Arad, în cadrul unei întâlniri de familie, fiind întrebat de către unul din nepoții săi care au fost pătimirile îndurate în

¹⁰⁵ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 22-23, poziția 28.

¹⁰⁶ Vezi, *Carnet de muncă*, Ageu Ioan, filele 24-25, poziția 38.

¹⁰⁷ Arhiva Familiei Bumb, *Manuscris*, Preot Ioan Ageu.

¹⁰⁸ Din convorbirile purtate cu pr. Vasile Pop din Arad, nepotul părintelui profesor Ioan Ageu.

¹⁰⁹ Din convorbirile purtate cu pr. Florin Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

¹¹⁰ Din convorbirile purtate cu membrii Familiei Bumb.

închisoare, acesta a răspuns cu discreție: „Nu ne face bine, nici mie, nici ție să vorbim despre aceste lucruri”¹¹¹. Cu toate acestea, într-un moment de sinceritate, într-o convorbire purtată confidențial cu d-l prof. Vasile Borza, consăteanul dânsului care-l ducea adesea de la Arad la Buhani cu mașina, și care de nenumărate ori a poposit în casa părintelui profesor, i-a mărturisit acestuia, ca unui om apropiat și de încredere, despre supliciile îndurate în închisoare, unde era foarte des legat în poziție ghemuită, cu capul în piept și mâinile adunate, pentru a nu se putea apăra, fiind bătut la tălpi până la epuizarea fizică. Fiind întrebat de d-l prof. Vasile Borza cum a rezistat la aceste grele suplicii, răspunsul ferm al dânsului a fost că doar structura sa fizică robustă l-a ajutat să supraviețuiască, și desigur ajutorul bunului Dumnezeu¹¹².

7.3. Domiciliul după 1964

După recăsătorirea cu d-na preoteasă Raisa Ageu, părintele profesor a locuit împreună cu aceasta în București, pe str. Trapezului nr. 2, bl. M 6, ap. 128, sector 3¹¹³. În acest apartament a avut multe întâlniri cu foștii săi colegi de la Academia Teologică din Arad, dintre care amintim pe părintele Demian Tudor¹¹⁴.

7.4. Perioada de după 1989

După evenimentele din 1989 a schimbat apartamentul din București cu un apartament cu două camere în Arad, cartierul Micălaca, zona 300, bl. 563, probabil din dorința de a locui în apropierea satului său natal, Buhani, dar păstrând în memoria sa și activitatea bogată desfășurată până în anul 1948 la Arad, la Academia Teologică. În apartamentul său din Arad a avut nenumărate întâlniri cu fostul său coleg de la Academia Teologică din Arad, părintele Tudor Demian¹¹⁵, dar și cu alte personalități ale Aradului, originare din Buhani, satul său natal, precum fam prof. Borza Vasile¹¹⁶. În perioada 1992-2006, iernile le petrecea întotdeauna la Arad, în apartamentul din Micălaca, iar verile în casa părintească de la Buhani¹¹⁷.

¹¹¹ Din convorbirile purtate cu d-l prof. Vasile Borza, consăteanul și apropiatul dânsului.

¹¹² Din convorbirile purtate cu d-l prof. Vasile Borza, consăteanul și apropiatul dânsului.

¹¹³ Arhiva Familiei Bumb, Adresa nr. 75.690 din 30. XI. 1990, eliberată de Ministerul de Interne. Direcția Secretariat.

¹¹⁴ Din convorbirile purtate cu fiul părintelui Demian Tudor, d-l ing. Damian Tudor.

¹¹⁵ Din convorbirile purtate cu fiul părintelui Demian Tudor, d-l ing. Damian Tudor.

¹¹⁶ Din convorbirile purtate cu d-l prof. Vasile Borza, consăteanul și apropiatul dânsului.

¹¹⁷ Din convorbirile purtate cu membrii Familiei Bumb și cu pr. Florin Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

7.5. Reîntors acasă la Buhani

La Buhani a rămas mereu atașat de biserica satului (Anexe: Biserica Ortodoxă din localitatea Buhani), unde a slujit în anii tinereții, rămânând în memoria bătrânilor satului ca un foarte bun orator și predicator. În mentalul sătenilor din Buhani a rămas cu titulatura de „profesorul”, casa sa părintească fiind numită până astăzi între săteni „casa profesorului”¹¹⁸ (Anexe: Casa părintească a Preotului Profesor Ioan Ageu, renovată). Tocmai de aceea, astăzi, o stradă a satului Buhani poartă numele „Profesor Ioan Ageu”.

Părintele Ioan Ageu participa în fiecare duminică la sfintele slujbe săvârșite în biserica satului împreună cu d-na preoteasă Raisa (Raia, cum îi spunea familia și sătenii), stând întotdeauna în strana stângă, având deschise în fața sa mereu toate cărțile de cult, de pe care urmărea desfășurarea sfințelor slujbe. Fiind invitat adesea ca să slujească Sfânta Liturghie de către părintele din Buhani, se eschiva mereu, păstrându-și discret și tăcut locul său din strana Bisericii. A lăsat prin testament o importantă sumă de bani pentru refacerea iconostasului și a picturii din biserica satului¹¹⁹.

Părintele Ioan Ageu a întreținut relații apropiate cu toți sătenii, care-l respectau în mod deosebit, precum și cu părintele Ioan Ardelean, preotul din Buhani, care-l vizita adesea¹²⁰. Era foarte discret în ceea ce priveau discuțiile despre detențiile sale, despre care nu vorbea niciodată nimic¹²¹.

Făcea mereu plimbări îndelungate până la Dezna, împreună cu d-na preoteasă Raisa, care-i purta o grijă deosebită, fiind foarte preocupată de păstrarea sănătății lui fizice¹²².

7.6. Ultimii ani de viață și adormirea

Ultimii ani ai vieții sale, mai exact perioada 2006-2010, i-a trăit în casa nepotului său de la Sebiș, în familia Bumb. A adormit în anul 2010, la 17 aprilie, la 93 de ani¹²³.

¹¹⁸ Din convorbirile purtate cu membrii Familiei Bumb.

¹¹⁹ Din convorbirile purtate cu membrii Familiei Bumb și cu pr. Florin Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

¹²⁰ Din convorbirile purtate cu pr. Florin Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

¹²¹ Din convorbirile purtate cu pr. Vasile Pop din Arad, nepotul părintelui profesor Ioan Ageu.

¹²² Din convorbirile purtate cu pr. Florin Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

¹²³ Potrivit *Certificatului de Deces* al lui Ioan Ageu, Arhiva Familiei Bumb.

A fost privegheat la casa sa părintească din Buhani, iar slujba înmormântării a fost săvârșită în biserica satului de către părintele Florin Flavius Justinian Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani, împreună cu părintele Mihail Popa din Sebiș. Familia și d-na preoteasă Raisa a refuzat ca părintele Ioan Ageu să fie îmbrăcat în odăjdii preotești, motivând că lucrurile acestea trebuiau împlinite până ce acesta se afla încă în viață¹²⁴. Înmormântarea a fost una modestă, așa cum a fost și viața Părintelui Profesor, dar încărcată de solemnitate. Este înmormântat în cimitirul din Buhani, alături de preoteasa care a purtat crucea suferinței alături de el întreaga viață (Anexe: Mormântul părintelui Ioan Ageu și al preotesei Raisa).

8. În loc de concluzii

Așa cum este caracterizat în monografia dedicată Școlii de Teologie de la Arad:

„Dascăl, slujitor și martir, preotul profesor Ioan Ageu își asumă cu resemnare crucea suferinței, pecetluind cu mărturia și exemplul său învățământul teologic arădean, alături de alți dascăli și studenți ai Academiei”¹²⁵.

Acesta a fost omul, preotul și profesorul Ioan Ageu, fost slujitor la catedra și amvonul fostei Academii Teologice din Arad și al Bisericii Ortodoxe din părțile Aradului: o figură emblematică a Aradului interbelic, un chip de preot și profesor ilustru, un mărturisitor neînfricat al lui Hristos în greul temnițelor comuniste, un om de caracter care n-a făcut niciodată compromisuri, alegând mai bine să pătimească decât să își păteze conștiința, un om la locul lui, modest, tăcut și discret, care și-a păstrat verticalitatea morală până la sfârșit, preferând să trăiască în anonim, dar liber, decât să devină celebru, însă dispus la a face pogorăminte care să-i păteze conștiința.

Prezentul material se dorește un omagiu adus Sfinției Sale pentru tot ceea ce a reprezentat pentru Aradul teologic și cultural.

Dumnezeu să-l așeze între cei bineplăcuți Lui!

¹²⁴ Din convorbirile purtate cu membrii Familiei Bumb și cu pr. Florin-Flavius Justin Ardelean, fiul părintelui Ioan Ardelean de la Buhani.

¹²⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel IOJA, Lect. Univ. Dr. Marcel TANG, *Învățământul Teologic Ortodox din Arad. Itinerar. Forme. Perspective*, p. 217.